

SUONENJOEN KAUPUNKI

Sosiaalilautakunta

OMAISHOIDON TUEN MYÖNTÄMISPERUSTEET VUONNA 2019

Perusteet Omaishoidon tuki on omaishoidon tuesta annetun lain (2.12.2005/937) mukaista sosiaalipalvelua, jonka järjestämis- ja valvontavastuu on kunnalla. Omaishoidon tuki on määrärahasidonnainen sosiaalipalvelu. Määräraha kohdennetaan eniten hoitoa ja huolenpitoa tarvitseville. Suonenjoen kaupungin sosiaalilautakunta on vahvistaa vuosittain omaishoidon tuen myöntämisperusteet ja hoitopalkkioluokat.

Omaishoidolla tarkoitetaan vanhuksen, vammaisen tai sairaan henkilön hoidon ja huolenpidon järjestämistä kotioloissa omaisen tai muun hoidettavalle läheisen henkilön avulla. Erityisestä syystä hoito voi tapahtua myös hoitajan kotona. Omaishoidon tukea ei voi myöntää yksityiselle palveluntuottajalle.

Omaishoidon tuki on kokonaisuus, joka muodostuu hoidettavalle annettavista tarvittavista palveluista sekä omaishoitajalle annettavasta hoitopalkkiosta, vapaasta ja omaishoitoa tukevista palveluista. Hoidettavalle annettavat palvelut sovitetaan yhteen yksilöllisesti ja harkintaa käyttäen. Palvelukokonaisuuden järjestämisessä sovelletaan Suonenjoen kaupungin palvelustrategian periaatetta, jossa pääpaino on kotiin annettavissa palveluissa.

Hakeminen ja myöntämisen edellytykset

Tukea haetaan kirjallisella hakemuksella, joka palautetaan hoidettavan asuinkunnan yhteyshenkilölle. Lomakkeita saa sosiaalitoimistosta, vanhuspalvelupäällikön toimistosta ja kaupungin internet-sivuilta www.suonenjoki.fi. Ennen päätöksentekoa tehdään kotikäynti, jolloin selvitetään asiakkaan avun tarve ja palvelukokonaisuus sekä laaditaan hoito- ja palvelusuunnitelma.

Omaishoidon tuen päätöksen tekee viranhaltija, joka voi konsultoida moniammatillista työryhmää päätöksenteossaan. Päätöksenteon tukena käytetään lääkärinlausuntoa ja/tai muita hoitoisuuteen liittyviä lausuntoja, sekä soveltuvia toimintakykymittareita esim. RaVa ja MMSE ja ADCS-ADL. Hakemukseen liitetään tieto Kelan hoitotuki- tai vammaistukipäätöksestä.

Omaishoidon tuen hoitopalkkio maksetaan tehdystä hoitotyöstä. Tavanomainen lapsen ikään ja vanhemmuuteen liittyvä auttaminen ja vastuu eivät oikeuta omaishoidon tukeen. Tukeen ei ole oikeutta, mikäli avun tarve on pelkästään ruoanlaitossa, siivouksessa ja asiainnissa kodin ulkopuolella. Omaishoidon tukea ei myönnetä hakijalle, joka asuu palvelutalossa.

Omaishoidon tuessa on käytössä jatkuva hakumenettely. Omaishoidon tukea voidaan myöntää vain Suonenjoella asuville, suonenjokelaisille henkilöille.

Omaishoidon tuen myöntämisen tulee olla hoidettavan edun mukaista ja hoito-olosuhteiden omaishoidolle sopivat. Hoitajan tulee olla terveystensä ja toimintakykynsä puolesta sopiva hoitajaksi, ja hänen on kyettävä kantamaan kokonaisvastuu hoidettavasta. Hoitajan sopivuuteen voivat vaikuttaa sosiaaliset tai terveydelliset syyt tai muut erityiset syyt esim. muistisairaus, vakava mielen-terveydellinen ongelma tai päihteiden väärinkäyttö. Tarvittaessa hoitajalta voidaan pyytää lääkärinlausunto terveydentilastaan.

Omaishoidontuki saattaa vaikuttaa Kelan ja työvoimatoimiston etuuksien (esim. työttömyysturva) myöntämiseen. Hoitajan tulee itse tarkastaa omaishoidontuen vaikutukset saamiinsa muihin etuuksiin.

Asiakas siirtyy vanhustyön puolelle sitä seuraavan vuoden alusta, jona hän täyttää 65 vuotta.

Mikäli omaishoidon tuen myöntämisperusteet eivät täyty, asiakkaalle ja hakijalle järjestetään palveluohjausta ja ohjataan tarvittaessa muiden palveluiden, kuten kotihoidon, päivätoiminnan ja muiden tukipalveluiden piiriin.

Omaishoidon tuen hoitopalkkioiden määrät

Hoitopalkkion suuruus määräytyy hoidon sitovuuden ja vaativuuden perusteella. Hoitopalkkion määrä tarkistetaan kalenterivuositain työntekijäin eläkelain (395/2006) 96§:ssä tarkoitetulla palkkakertoimella.

1. Perustukea tarvitsevat/ Hoitopalkkio 399,91€/kk (392,57€/kk)

Hoidettava tarvitsee päivittäin hoivaa, huolenpitoa ja valvontaa henkilökohtaisissa toiminnoissa (aamu- ja iltatoimet, ruokailu, wc- toiminnot, hygienian hoito, puukeuhuminen, lääkehoidon toteutus ym.). Hoidettavalla voi olla avuntarvetta myös yöllä. Hoidon tarve ei välttämättä edellytä hoitajan ja hoidettavan asumista samassa taloudessa, mutta hoitajan tulee sitoutua toistuvaan päivittäiseen huolenpitoon ja hoitoon. Hoidettava ei tarvitse säännöllistä päivittäistä kotihoidon palvelua.

Ryhmään kuuluvat myös vaikeavammaiset tai sairaat lapset ja nuoret sekä vaikeavammaiset aikuiset, jotka käyttävät suurimman osan vuodesta kodin ulkopuolisia palveluja. Tuki kohdennetaan vaikeavammaisen tai pitkäaikaissairaan lapsen hoitoon. Tähän ryhmään kuuluvat kehitysvammaiset, vaikeavammaiset ja pitkäaikaissairaavat lapset ja nuoret, jotka tarvitsevat paljon hoivaa, huolenpitoa ja valvontaa ja ohjausta henkilökohtaisissa toiminnoissa. Lasten kohdalla arvioinnissa kiinnitetään huomiota päivittäisten toimintojen lisäksi liikuntakykyyn, kommunikaatioon sekä valvonnan ja erityisen vaativien hoitotoimenpiteiden tarpeeseen. Hoidon ja huolenpidon tarvetta ja sitovuutta verrataan samanikäisten terveiden lasten hoitoon ja huolenpitoon.

2. Jatkovaa tukea tarvitsevat/ Hoitopalkkio 530,47 €/kk (520,73 €/kk)

Hoidettava tarvitsee runsaasti hoitoa, huolenpitoa ja valvontaa pääsääntöisesti ympärivuorokautisesti useimmissa henkilökohtaisissa päivittäisissä toimin-

noissa, esim. hoidettavan avustaminen WC-toiminnoissa ja hygienianhoidossa, peseytymisessä ja pukeutumisessa, ruokailussa, lääkehoidon toteutuksessa ja liikkumisessa. Hoitotyö sitoo hoitajan lähes jatkuvasti. Hoidettava voi olla yksin korkeintaan 1-2 tuntia. Hoidettava ei kykene asumaan yksin, ja hoidettavalla on säännöllistä avuntarvetta myös yöllä. Ilman omaishoitajaa hoidettava tarvitsisi ympärivuorokautista hoivaa/hoitoa.

3. Erityistukea tarvitsevat/ Hoitopalkkio 795,19 €/kk (780,59 €/kk)

Hoidettava tarvitsee ympärivuorokautisesti erityisen runsaasti henkilökohtaista hoitoa, huolenpitoa. Hoidettava tarvitsee toisen henkilön apua WC-toiminnoissa ja hygienianhoidossa (kasteleva, ei kykene huolehtimaan vaipan vaihdosta/wc-toimistaan), peseytymisessä, pukeutumisessa ja ruokailussa (syötettävä/letkuruokinta), lääkehoidon toteutuksessa sekä liikkumisessa (ei liiku omatoimisesti). Hoidettavan on huolehdittava hoidettavasta ja oltava valmis suorittamaan hoitotoimenpiteitä kaikkina vuorokauden aikoina. Hoitotyö on erittäin sitovaa ja vaativaa ympärivuorokauden. Hoidettavalla on oikeus kotihoidon palveluihin. Hoidettavalla on pitkälle edennyt dementiatasoinen muistisairaus tai hän on vuodepotilas tai saattohoidossa, tai vaikeasti vammaisen henkilö, jonka hoito vaatii jatkuvia erityisiä hoitotoimenpiteitä. Hoidettavan avuntarve on ympärivuorokautista ja runsasta myös yöllä (mm. asentohoito, erityiset hoitotoimenpiteet, hygienia, muistisairaalan valvonta).

4. Omaishoidon tuen korottaminen erityistapauksissa/ Hoitopalkkio 1045,63€/kk (1026,44€/kk)

Tämä tukiluokka voidaan myöntää erityisen raskaassa hoitotilanteessa hoitajalle, joka jää pois ansiotyöstä tai erikseen sopien hoitamaan laitoshoidon tarpeessa olevaa hoidettavaa. Edellytyksenä on, että hoitajalle järjestyy mahdollisuus olla pois ansiotyöstä, eikä hän saa mitään muuta korvausta ansiotulon menetyksestä tai eläketuloja. Hoitaja on työkäinen. Hoidettava on avuntarpeen perusteella maksuluokassa 3. Omaishoitona toteutettava hoivatyö on erityisen runsasta, sitovaa ja vaativaa ympärivuorokauden.

Tukiluokka 4 edellytyksenä on, että hoitajalla ei ole:

- 1) oikeutta sairausvakuutuslain (1224/2004) 10.luvun mukaiseen erityishoitotukirahaan
- 2) oikeutta vuorotteluvapaalain (1305/2002) 13§ mukaiseen vuorottelukorvaukseen.

Edellä mainittujen asioiden selvittäminen kuuluu omaishoitajaksi hakevalle itselleen. Tarvittaessa hakijalta voidaan pyytää lisäselvityksiä em. asioihin liittyen.

Hoito- ja palvelusuunnitelma

Omaishoidon tuesta laaditaan yhdessä hoidettavan ja omaishoitajan kanssa hoito- ja palvelusuunnitelma, joka päivitetään vähintään kerran vuodessa. Suunnitelmaan liitetään tiedot omaishoidontukilain mukaisista hoidettavan ja hoitajan oikeuksista koskevista säännöksistä ja niiden soveltamisesta. Lisäksi suunnitelmaan kirjataan ainakin:

- omaishoitajan antaman hoidon määrä ja sisältö

- muiden hoidettavalle tarpeellisten sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen määrä ja sisältö
- omaishoitajan hoitotehtävää tukevien palvelujen määrä ja sisältö
- suunnitelma hoidon järjestämiseksi omaishoitajan poissaolon aikana
- suunnitelma hoidon järjestämiseksi omaishoitajan äkillisen sairauspoissaolon aikana.

Omaishoitotosopimus

Omaishoidon tuesta tehdään omaishoitajan ja kunnan välillä sopimus, jonka liitteenä on oltava hoito- ja palvelusuunnitelma. Sopimus on toimeksiantosopimus, joten hoitaja ei ole oikeutettu työsopimuslain mukaisiin loma-, päiväraha-, työaika-, ym. etuuksiin. Hoitaja ei ole työsopimuslain tarkoittamassa työsuhteessa kuntaan, hoidettavaan tai hoidettavan huoltajaan.

Sopimuksessa on mainittava:

1. Hoitopalkkion määrä ja maksutapa
2. Hoitajan oikeudesta vapaapäiviin (Omaishoitolaki 4§:1)
3. Maininta hoitopalkkion maksamisesta silloin, kun hoito keskeytyy hoitajasta johtuvasta syystä tai hoidettavasta johtuvasta muusta kuin terveydellisestä syystä
4. Määräaikaisen sopimuksen kesto
 - sopimus on yleensä voimassa toistaiseksi, mutta erityisestä syystä se voidaan tehdä määräaikaisena.
5. Muut hoitoa koskevat asiat

Omaishoidon tuesta hoitajan kanssa sopimuksen tehneen kunnan on otettava tapaturmavakuutuslain (608/1948) 57§:n 1 momentin mukainen vakuutus hoitajalle.

Kaupungin puolelta sopimusta tarkistetaan hoidon kestoa tai sisältöä koskevien muutosten vuoksi tai jos siihen muutoin on aihetta. Hoitajalla on velvollisuus ilmoittaa hoidon keskeytyksistä heti. Myös olosuhteissa tapahtuvista muutoksista on ilmoitettava, esim. omaishoitajan terveydentilan heikentyminen. Omaishoitotosopimus voidaan päättää, mikäli voimassa olevat omaishoidon tuen myöntämisperusteet eivät enää täyty.

Omaishoidon tuen hoitopalkkion maksaminen, keskeytys ja hoitopalkkion alentaminen

Omaishoidon hoitopalkkion maksaminen alkaa aikaisintaan hakemuskuukaudta seuraavan kuukauden alusta ja se maksetaan hoitajan ilmoittamalle tilille kunkin kuukauden viimeinen arkipäivä. Omaishoidon hoitopalkkio on veronalaista tuloa, josta kunta suorittaa ennakonpidätyksen, eläkevakuutusmaksut ja sosiaaliturvamaksut.

Omaishoidon hoitopalkkiota maksetaan lakisääteisten vapaiden osalta enintään kolmelta vuorokaudelta kalenterikuukaudessa, jolloin meno- ja lähtöpäivää ei kuitenkaan katsota keskeytyspäiviksi. Omaishoidon hoitopalkkiota alennetaan päiväkohtaisesti, mikäli hoidettava on kuukausittain lyhytaikaishoidossa omaishoitajan lakisääteisten vapaapäivien lisäksi.

Jos omaishoito hoidettavan terveydentilasta johtuvasta syystä keskeytyy tilapäisesti, hoitopalkkion maksaminen keskeytyy kuukauden kuluttua.

Hoitajan sairauden aiheuttaman hoidon keskeytyksen ajalta hoitajalla on oikeus hoitopalkkioon sairastumispäivältä ja sitä seuraavilta yhdeksältä päivältä. Tämän jälkeen tulee maksuun keskeytys siihen saakka, kunnes hoidettava on taas omaishoitajan hoidettavana.

Jos palkkion maksaminen on perustunut virheellisiin tietoihin, kunta voi periä palkkion takaisin.

Säännöllinen sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden saaminen vaikuttaa omaishoidon tuen tukiluokkaan. Tukiluokkaa alennetaan, jos hoitajan antaman hoidon sitovuus ja jatkuvuus vuorokaudessa on vähäisempää kuin kriteereissä on edellytetty. Tällöin tukiluokkaa alennetaan vähintään yhdellä tukiluokalla. Tällaisia tilanteita ovat muun muassa:

- hoidettavalla on vammaispalvelulain mukaista henkilökohtaista apua päivittäisiin toimiin keskimäärin yli 7 tuntia viikossa
- hoidettava saa säännöllisen kotihoidon palveluja enemmän kuin 35 tuntia kuukaudessa (poikkeuksena saattohoito tai muut erityiset syyt)
Kotihoidon palvelumaksut määräytyvät sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain (734/1992) perusteella. Omaishoidon tuen palkkio huomioidaan tulona määritettäessä kotihoidon maksua.
- hoidettava on kuukausittain säännöllisesti lyhytaikaishoidossa 2 viikkoa, mikä sisältää omaishoidon tuen kolme lakisääteistä vapaapäivää. Lyhytaikaishoidon maksut määräytyvät sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain (734/1992) perusteella.

Sopimuksen irtisanominen

Sopimuksen irtisanomisesta ja purkamisesta on säännelty omaishoidon tuesta annetun lain 9§:ssä. Kunta voi irtisanoa omaishoitosopimuksen päättymään aikaisintaan irtisanomista seuraavan kahden ja omaishoitaja irtisanomista seuraavan yhden kuukauden kuluttua. Jos sopimuksen jatkaminen vaarantaa hoidettavan tai omaishoitajan terveyden tai turvallisuuden, sopijaosapuolet voivat purkaa sopimuksen välittömästi. Irtisanomisajasta riippumatta sopimus päättyy sen kuukauden lopussa, jonka aikana hoito hoidettavan terveydentilan muutoksista johtuen käy tarpeettomaksi. Määrääjäksi tehty sopimus lakkaa ilman irtisanomista määrääjän päätyttyä. Mikäli omaishoidon tuen tarve jatkuu määrääjän päättyessä, omaishoitajan tulee hakea tukea uudelleen.

Omaishoitajan lakisääteinen vapaa

Omaishoitolain 4.1 §:ssä omaishoitajalla on oikeus pitää vapaata vähintään kolme vuorokautta sellaista kalenterikuukautta kohti, jonka aikana hän on yhtäjaksoisesti tai vähäisin keskeytyksin sidottu hoitoon ympärivuorokautisesti tai jatkuvasti päivittäin. Kotihoitopäiviä on oltava kuukaudessa vähintään kuusitoista (16).

Vapaapäiväoikeus toteutetaan hoito- ja palvelusuunnitelmaan määritetyllä tavalla. Vapaapäivät suositellaan pidettäväksi kuukausittain. Lakisääteisiä vapaapäiviä voi kerryttää enintään 3 kuukaudelta. Kuluvan vuoden lakisääteiset vapaapäivät on käytettävä seuraavan vuoden tammikuun loppuun mennessä. Vapaapäiviä ei voi käyttää ennakoon. Vain yksi vapaapäivien järjestämistapa voi olla käytössä kerrallaan.

Vapaapäivien järjestämisen vaihtoehtoja ovat:

- omaishoitajan sijaistaminen toimeksiantosopimuksella
- omaishoidon tuen palveluseteli
- kaupungin taholta järjestetty vuorohoitopaikka joko kaupungin omissa yksiköissä tai kaupungin ostopalveluna yksityisiltä palveluntuottajilta.
- lyhytaikainen perhehoito

Vapaiden aikana hoidettavalle järjestettävän palvelun muodon ja järjestämistavan päättää viime kädessä kunta omaishoitajaa kuultuaan. Kunnan on huolehdittava hoidettavan hoidon tarkoituksenmukaisesta järjestämisestä hoitajan vapaan aikana.

Hoidon omavastuuhintana on **11,40 €/vrk vuonna 2019** (Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista 6b §).

Pidennetyt vuorohoitajaksot:

Pidennettyjä vuorohoitajaksot voidaan myöntää esimerkiksi, jos:

- hoidettavalla on pitkälle edennyt dementiatasoinen muistisairaus tai psyykkinen sairaus, johon liittyy vaikeita käytösoireita, yöllistä valvomista, aggressiivisuutta tai harhaisuutta
- hoidettava on vuodepotilas tai vaikeasti vammainen, hoidettavan avun tarve on ympärivuorokautista ja runsasta myös yöllä
- hoitajan toimintakyky on heikentynyt tilapäisesti sairauden tai uupumuksen vuoksi

Pidennetystä vuorohoidosta tulee aina sopia ennakoon ja merkitä asia myös hoito- ja palvelusuunnitelmaan. Pidennettyjä vuorohoitajaksot myönnetään lähtökohtaisesti niille omaishoitajille, jonka hoidettava kuuluu hoidettavuutensa vuoksi palkkioluokkaan 2 tai 3 ja hoidettava tarvitsee ympärivuorokautisesti runsaasti hoitoa, huolenpitoa ja valvontaa kaikissa päivittäisissä toiminnoissa.

Sijais- tai perhehoidon toimeksiantosopimus

Omaishoitajan lakisääteinen vapaapäivän järjestäminen voidaan toteuttaa sijais- tai perhehoidon toimeksiantosopimuksella. Palkkioiden ja kulukorvauksen suuruuden määrittelee sosiaalilautakunta vuosittain.

Sijaishoito toimeksiantosopimuksella järjestetään hoidettavan tai sijaishoitajan kotona. Sijaishoitajana voi toimia hoitajan ja hoidettavan hyväksymä omainen tai muu täysi-ikäinen henkilö. Palkkio sijaishoitajalle voidaan maksaa toteutuneiden hoitopäivien mukaan korkeintaan kolmelta vuorokaudelta kuukaudessa.

Lakisääteinen vapaa voidaan toteuttaa myös perhehoidon toimeksiantosopimuksella asiakkaan tai perhehoitajan luona. Vanhusten perhehoitajaksi aikovan tulee käydä perhehoitolain mukainen ennakkovalmennus. Palkkio voidaan maksaa toteutuneiden hoitopäivien mukaan, korkeintaan kolmelta vuorokaudelta kuukaudessa. Perhehoitajan luona järjestetystä vapaasta maksetaan lisäksi kulukorvaus.

Alle 18-vuotiaan lapsen/nuoren sijais- tai perhehoitajan tulee esittää ennen toimeksiantosopimuksen allekirjoittamista rikosrekisteriote (Laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä 14.6.2002/504).

Omaishoidon tuen palveluseteli

Lakisääteinen vapaa voidaan järjestää omaishoidon tuen palvelusetelillä, jolla voi ostaa vuorohoitoa yksityisestä hoitopaikasta tai hoiva-apua kotiin. Omaishoitajalle voidaan myöntää kolme (3) palveluseteliä toteutunutta hoitokuukautta kohti. Palvelusetelin arvo on 110€/kpl eli 330€/kuukausi. Palveluseteli on tarkoitettu hoivapalvelujen hankkimiseen yksityiseltä palveluntuottajalta. Kaupunki hyväksyy palvelusetelintuottajat. Palveluntuottajan on täytettävä sekä lakisääteiset että kunnan asettamat hyväksymisehdot.

Kehitysvammahuollossa omaishoitajalle ei myönnetä erillisiä vapaapäiviä, mikäli lomaoikeus toteutuu tilapäiseen hoitoon myönnettyinä päivinä.

Omaishoitoperheen tukeminen

Omaishoitajia ohjataan jaksamista tukevien palveluiden piiriin kuten vertaistukitoimintaan (kerho x1/kk) ja kolmannen sektorin palveluihin. Omaishoitajille tarjotaan mahdollisuutta hyvinvoinnin ja terveydentilan kartoitukseen terveydenhuollon kuntayhtymän toimesta.

Omaishoitoperheellä on mahdollisuus saada tarvittaessa kaupungin hoivapalveluja (kotihoito, päiväryhmätoiminta, turvapuhelin mm.), joiden avulla pyritään ennaltaehkäisemään omaishoitajan uupumusta ja tukemaan hoidettavan toimintakyvyn ylläpitämistä. Palveluista peritään voimassaolevien asiakasmaksujen mukaiset maksut.

